

TWÓRCZOŚĆ NAUKOWA PROFESORA WINCENTEGO STYSIA

Stanisław Urban

Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarki Żywnościowej Uniwersytetu Ekonomicznego
we Wrocławiu

Kierownik: prof. dr hab. Stanisław Urban

Słowa kluczowe: agraryzm, ekonomista rolny, profesor, wybitny uczony

Key words: agrarianism, agricultural economist, professor, prominent economist

S y n o p s i s. Podjęto próbę przypomnienia postaci prof. dr hab. Wincentego Stysia i Jego dzieła naukowego w związku z pięćdziesiątą rocznicą śmierci. Przedstawiono w skrócie drogę życiową prof. W. Stysia oraz dokonano przeglądu Jego dorobku naukowego, koncentrując się na najważniejszych pracach. Wskazano też najważniejsze kierunki badawcze oraz cechy charakterystyczne warsztatu badawczego prof. Stysia.

WSTĘP

Artykuł ma przypomnieć Czytelnikom postać prof. dr hab. Wincentego Stysia, wybitnego badacza wsi i rolnictwa, pioniera ekonomii politycznej we wrocławskim ośrodku naukowym, ekonomisty rolnego. Był barwną postacią o wielostronnych i bardzo zróżnicowanych zainteresowaniach. Jego dzieło obejmuje pracę naukowo-badawczą, dorobek publikacyjny, udział w tworzeniu w okresie powojennym wrocławskiego ośrodka naukowego, działalność w zakresie osadnictwa na Ziemiach Odzyskanych, szczególnie w zakresie osadnictwa rolniczego i zagospodarowania wsi. Był jednocześnie uczonym, wybitnym pedagogiem i działaczem społecznym.

Wincenty Styś należał do czołowych przedstawicieli polskiego agraryzmu. Badał stosunki społeczne i gospodarcze na wsi polskiej. Jego zainteresowania dotyczyły przede wszystkim gospodarstw chłopskich. Swoimi badaniami sięgał daleko w przeszłość. Ale opierając się na głębokiej i wszechstronnej analizie przeszłości i teraźniejszości, wnioskami wybiegał w przyszłość, która potwierdziła słuszność hipotez stawianych przez prof. Stysia. Wiele z nich można też odnieść do zjawisk zachodzących obecnie [Ładoński 1986].

Jako przedstawiciel agraryzmu, zwolennik oparcia ustroju rolnego na gospodarstwach chłopskich średniej wielkości, dostrzegał zarazem wady tradycyjnego gospodarstwa indywidualnego i postulował jego przekształcenia. Duże nadzieje wiązał ze spółdzielczością wiejską. Z myślą o niej opracował oryginalną koncepcję wzorcowej spółdzielni mechanizacyjnej. Niestety koncepcja ta w warunkach okresu przymusowej kolektywizacji, ani też później, nie doczekała się praktycznej realizacji [Jasiński 1986, Ładoński 1986].

Od śmierci prof. W. Stysia mija już pięćdziesiąt lat. Jego postać oraz twórczość uległy już w znacznym stopniu zapomnieniu. W Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu znajduje

się tablica pamiątkowa poświęcona profesorowi, sala wykładowa Jego imienia i portret w sali posiedzeń Senatu. Pozostały też książki i artykuły naukowe, które profesor tworzył z ogromną pasją i zaangażowaniem. Warto do nich sięgnąć, by czerpać wiedzę w nich zawartą.

ŻYCIE PROFESORA WINCENTEGO STYSIA

Profesor Wincenty Styś urodził się 30 lipca 1903 r. w Husowie koło Łańcuta w rodzinie małorolnych chłopów. Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1914 r., rozpoczął naukę w Państwowym Gimnazjum Realnym w Łańcutcie. Już w wieku czternastu lat rozpoczął pracę zarobkową udzielając korepetycji. W 1922 roku zdał egzamin maturalny z wynikiem celującym i rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie. Studia przerywał dwukrotnie z powodu trudności finansowych i podjęcia pracy, by zarobić na dalsze studia oraz w związku z pogorszeniem się stanu zdrowia. W 1928 r. uzyskał dyplom magistra prawa i rozpoczął pracę w Małopolskim Towarzystwie Rolniczym we Lwowie na stanowisku instruktora oświaty Kół Młodzieży Wiejskiej. Okres pracy w środowisku młodzieży wiejskiej zbiegł się z rozpowszechnianiem w ruchu ludowym koncepcji agraryzmu, które wpisane zostały do programów Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici” i Stronnictwa Ludowego [Ładoński 1986].

W 1930 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Ekonomii Społecznej Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie kierowanej przez prof. Stanisława Grabskiego. W roku 1931 w Rocznikach Dziejów Społecznych i Gospodarczych opublikował artykuł polemiczny pt. *Na marginesie rozprawy J.G. Triebego: Zehn Jahre polnische Währung* [Styś 1931], a w 1932 r. w tymże piśmie: *Metryki gruntowe józefińskie i franciszkańskie jako źródło do historii gospodarczej Galicji* [Styś 1932]. Tym samym jako pierwszy badacz zwrócił uwagę na źródło, jakim były metryki zalegające archiwa. Dał jednocześnie przykład jak należy do celów naukowych wykorzystywać metryki. W oparciu o metryki i późniejsze katastry gruntów opracował rozprawę doktorską pt. *Rozdrobienie gruntów chłopskich w byłym zaborze austriackim w latach 1782-1931*, którą wydało Towarzystwo Naukowe we Lwowie w 1934 r. [Styś 1934]. Praca ta została wykonana z zastosowaniem oryginalnej metody badawczej opracowanej przez Autora. Stopień naukowy doktora uzyskał w 1932 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu Lwowskiego.

W latach 1932-34 jako stypendysta Fundacji Rockefellera odbył studia za granicą w najsłynniejszych wówczas ośrodkach naukowych we Wiedniu, Bonn, Londynie, Cambridge, Paryżu i Rzymie w celu pogłębienia i ugruntowania swej wiedzy oraz nawiązania kontaktów z uczonymi światowej sławy. Po powrocie do kraju pracował nadal jako asystent w Uniwersytecie Lwowskim oraz tworzył kolejne dzieło naukowe pt. *Wpływ uprzemysłowienia na ustrój rolny*, wydane przez Towarzystwo Naukowe we Lwowie w 1936 r. Praca ta stanowiła podstawę przewodu habilitacyjnego. Stopień naukowy docenta (obecnie doktora habilitowanego) uzyskał na Uniwersytecie Lwowskim w 1936 r.

W roku 1936 został powołany na stanowisko zastępcy profesora na Wydziale Rolniczo-Lasowym Politechniki Lwowskiej i kierownika Katedry Ekonomii. Do końca 1939 r. prowadził tam wykłady z przedmiotów: ekonomia polityczna, polityka agrarna i handel międzynarodowy ziemiopłodami. Jednocześnie na Wydziale Prawa Uniwersytetu im. Jana Kazimierza prowadził wykład monograficzny nt. *Rozwój sił gospodarczych Polski*.

W tym okresie prof. W. Styś przygotował kolejne dzieło pt. *Drogi postępu gospodarczego wsi*, które w 1939 r. przyjęło do druku Towarzystwo Naukowe we Lwowie, ale na przeszkodzie stanęła wojna. Utworzył też wspólnie z prof. Franciszkiem Bujakiem i prof. Stefanem Ingłotem Spółdzielnię Wydawniczą „Wies”. Powołali też czasopismo problemowe – miesięcznik „Wies i Państwo”, którego pierwszy numer ukazał się w styczniu 1938 r. Jego redakcję

tworzyli założyciele spółdzielni. Celem pisma było podniesienie na wyższy poziom kultury mieszkańców wsi, rozwój spółdzielczości i doskonalenie współżycia społecznego na wsi.

Podczas pobytu we Lwowie znajdował się pod wpływem dwóch szkół naukowych: prof. Stanisława Grabskiego i prof. Stanisława Głabińskiego uważanej za szkołę historyczną w ekonomii oraz prof. Franciszka Bujaka – prekursora badań ekonomiczno-socjologicznych wsi i rolnictwa.

Prof. Wincenty Styś od grudnia 1939 r. do czerwca 1940 r. pracował w Akademii Nauk Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. W latach 1941-1943 brał udział w tajnym nauczaniu na Wydziale Prawa Uniwersytetu Lwowskiego. W okresie wojny pracował w różnych instytucjach, by zapewnić egzystencję rodzinie oraz względne bezpieczeństwo. Pod koniec 1943 r. przeniósł się do Łańcuta, gdzie pracował do lipca 1945 r. jako kasjer w Oddziale „Społem”.

Po wyzwoleniu, zorganizował z prof. Lesławem Adamem Państwowe Studium Administracyjne w Rzeszowie, zaś w lipcu 1945 r. przeszedł do pracy w Centralnym Urzędzie Planowania w Warszawie. Od 20 października 1945 r. podjął pracę na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego na stanowisku profesora i kierownika Katedry Ekonomii Politycznej. Aktywnie włączył się w odbudowę wrocławskiego ośrodka naukowego, w tym Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego i Wyższej Szkoły Handlowej (obecnie Uniwersytetu Ekonomicznego). Prowadził też wykłady na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej (obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego).

Profesor Styś należał do najaktywniejszych członków Rady Naukowej dla Zagadnień Ziemi Odzyskanych. Opracował koncepcję osadnictwa i ustroju rolnego na tych ziemiach. Sam zorganizował osadnictwo rodzin chłopskich z Podkarpacia na Dolnym Śląsku. Opracował koncepcję spółdzielni parcelacyjno-osadniczych i wdrożył ją do praktyki.

Po zakończeniu wojny, prof. Wincenty Styś publikuje wiele artykułów dotyczących osadnictwa, spółdzielczości i ustroju rolnego. W 1948 r. w czasopiśmie *Ekonomista* ukazał się artykuł pt. *Zagadnienia mechanizacji rolnictwa*, w którym przedstawił oryginalną koncepcję spółdzielni rolniczej [Styś 1948]. W 1947 r. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe wydało przygotowaną przed wojną monografię: *Drogi postępu gospodarczego wsi* [Styś 1947]. Dnia 3 listopada 1948 r. otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego nauk ekonomicznych.

W 1948 r. rozpoczął badania ankietowe w 20 wsiach województwa rzeszowskiego, którymi objął 15 tys. rodzin chłopskich. Nad zebraniem materiałem badawczym profesor pracował ponad 10 lat, tworząc dzieło swojego życia.

W roku 1949 profesor został odsunięty od prac na polu spółdzielczości, w związku z planowaną przyśpieszoną kolektywizacją wsi, której profesor nie akceptował. Został też odsunięty od pracy dydaktycznej i wychowawczej. Zawieszona została także działalność obu Katedr Ekonomii Politycznej na Uniwersytecie Wrocławskim i w Wyższej Szkole Ekonomicznej we Wrocławiu, którymi profesor kierował. W 1953 r. profesor został przeniesiony z Wydziału Prawa Uniwersytetu na Wydział Filozoficzno-Historyczny do Katedry Historii Polski, gdzie pracował jako pracownik naukowo-badawczy.

Po zmianach politycznych w październiku 1956 r., od 1 stycznia 1957 r. profesor wrócił na stanowiska kierownika Katedr Ekonomii Politycznej obu uczelni wrocławskich. W 1957 r. został wybrany na rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej we Wrocławiu na kadencję 1957-1959. Ponownego Jego wyboru w 1959 r. nie zaakceptował Minister Szkolnictwa Wyższego.

W 1957 r. profesor Wincenty Styś otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. Został także odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Od roku 1957 prof. Styś publikuje wiele prac naukowych z teorii ekonomii i dotyczących aktualnej tematyki gospodarczej. Dwukrotnie wyjeżdża do Anglii, gdzie wygłasza wykłady poświęcone wynikom swoich prac badawczych. Dzięki Jego kontaktom wrocławski ośrodek

naukowy wizytują wybitni uczeni z wielu państw. Opracował również liczne skrypty i podręczniki, np. z doktryn ekonomicznych, historii gospodarczej Polski, historii gospodarczej powszechnej i ekonomii politycznej.

Wrócił też do działalności społecznej. W 1958 r. został prezesem Oddziału Wrocławskiego i członkiem Zarządu Głównego PTE oraz przewodniczącym Zespołu Organizacji Badań Naukowych przy Wojewódzkiej Radzie Narodowej we Wrocławiu, a także członkiem kilku rad naukowych instytutów naukowo-badawczych.

W 1959 r. ukazało się najważniejsze dzieło naukowe profesora pt.: *Współzależność rozwoju rodziny chłopskiej i jej gospodarstwa*, które zostało wydane przez Wrocławskie Towarzystwo Naukowe [Styś 1959].

Ostatnią ważną pracą prof. W. Stysia była rozprawa pt. *Nowy model interpretacyjny do „Obrazu ekonomicznego” Franciszka Quesnaya*. Pracę tę pisał mimo ciężkiej choroby. Ukazała się drukiem w języku francuskim po jego śmierci [Styś 1961]. Został też wybrany w skład Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk. Zmarł 21 kwietnia 1960 r.

Profesor Wincenty Styś był wybitnym uczonym. Był też wspaniałym wykładowcą. Jednocześnie był skromnym człowiekiem. Cechowała go wierność swym ideałom i przekonaniom, miłość prawdy i ogromna odwaga cywilna. Przez całe życie wyróżniał się nieprzeciętnymi zdolnościami i pracowitością, co stworzyło podstawy do sukcesów, które rzadko stawały się udziałem chłopskich dzieci.

Był też prof. Styś postacią renesansową, o bardzo rzadkiej, interdyscyplinarnej wiedzy i zainteresowaniach. Z wykształcenia był prawnikiem. Zajmował się ekonomią, socjologią, demografią, historią i statystyką, uzyskując we wszystkich tych dyscyplinach naukowych mistrzowski poziom.

WAŻNIEJSZE POZYCJE W DOROBKU NAUKOWYM PROFESORA WINCENTEGO STYSIA

Niewątpliwie na uwagę zasługuje obszerna monografia prof. W. Stysia pt. *Rozdrobnienie gruntów chłopskich w byłym zaborze austriackim od roku 1787 do 1931 r.*, opublikowana w 1934 r. Zwróciła ona uwagę historyków i ekonomistów na źródło, jakie stanowią metryki, dające wierny obraz gospodarki wiejskiej w XVIII i XIX wieku w południowej Polsce. Analiza tych materiałów źródłowych umożliwiła szczegółowe zinterpretowanie procesu rozdrobnienia gospodarstw chłopskich w 19 wsiach południowej Polski przez blisko 150 lat. W książce znalazły się też: charakterystyka tła historycznego i gospodarczego, wiadomości o badanych wsiach, omówienie stosunków prawnych chłopów do ziemi, informacje o zaludnieniu oraz omówienie źródeł do historii rozdrobnienia gruntów. W podsumowaniu określono tendencje rozwojowe procesu rozdrobnienia gruntów chłopskich i zamieszczono wnioski. Główny wniosek, wynikający z pracy zamyka zdanie: *Chcąc przeludnienie wsi usunąć, trzeba prowadzić konsekwentną politykę uprzemysłowienia kraju*. Autor stwierdził, że zróżnicowanie wielkości gospodarstw chłopskich w początkowym okresie badań było znacznie większe, niż w czasie ich realizacji.

Gospodarstwa duże szybciej i łatwiej ulegają podziałowi niż drobne. Istnieje przy tym silna tendencja do wyrównywania, która zaciera dawne różnice. Zmniejszyła się też przeciętna liczba osób przypadających na jedno gospodarstwo. Parcelację wielkiej własności rolnej uznał prof. Styś za niewystarczającą, by skutecznie przeciwdziałać rozdrobnieniu gospodarstw i powiększyć grunty chłopskie. Rozdrobnienie gruntów było powodowane przeludnieniem wsi. Uprzemysłowienie kraju i tworzenie miejsc pracy usunęłoby przeludnienie wsi i tym samym rozdrobnienie gruntów rolnych [Styś 1934].

W książce pt. *Wpływ uprzemysłowienia na ustroj rolny*, wydanej przez Towarzystwo Naukowe we Lwowie w 1936 r., Autor przedstawił wyniki przeprowadzonych (podczas studiów zagranicznych) badań, dotyczących przemian strukturalnych w gospodarce pod wpływem industrializacji. Praca ta ma jednocześnie charakter historyczny i teoretyczno-ekonomiczny. W pracy przedstawiono przegląd kształtowania się ustrojów rolnych w tych krajach, które dysponowały odpowiednimi danymi statystycznymi, m.in. w: Niemczech, Francji, Anglii, Włoszech i Stanach Zjednoczonych. Ustroje rolne tych państw zostały poddane wnikliwym badaniom, ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji ustroju rolnego podczas kilku dziesięcioleci. Zebrane informacje były interpretowane z punktu widzenia teorii produkcji rolnej. Istotę prezentowanej przez prof. Stysia teorii stanowiły: naturalne prawo przyrodnicze, czyli prawo zmniejszającego się przychodu sformułowane przez Turgota, teoria renty gruntowej opracowana przez von Thüнена i prawo ludnościowe Malthusa i poglądy Laura – czołowego twórcy agraryzmu [Styś 1936].

Analiza ustrojów rolnych w krajach uprzemysłowionych pozwoliła na sformułowanie wielu wniosków i uogólnień [Jasiński 1986]:

1. W państwach uprzemysłowionych ludność rolnicza zmniejszyła się, dzięki czemu malał nacisk ludności na strukturę rolną, a ustroj rolny zbliżał się do optimum. Następstwem tych przekształceń było powstanie specjalnego rodzaju renty różniczkowej, będącej efektem zbliżania się do optymalnych form organizacyjnych, z którymi związane są niższe koszty produkcji.
2. Z powodu oddziaływania prawa zmniejszającego się przychodu, oddalenie się od najkorzystniejszych form organizacyjnych w rolnictwie nie prowadzi do bankructwa – jak w przemyśle lecz do zmniejszenia lub zaniku renty gruntowej.
3. Tendencja do koncentracji produkcji w rolnictwie jest słabsza, aniżeli w przemyśle.
4. W warunkach wyrównanych szans współzawodnictwa drobne gospodarstwa nie dają się wyprzeć wielkim. Nawet w warunkach „głodu ziemi” małe gospodarstwa rozbijają duże.
5. Ustroj rolny oparty na gospodarstwach chłopskich, kieruje się własną logiką rozwoju dyktowaną przez biologię rodziny chłopskiej, słabo związaną z motywacjami ekonomicznymi.

Kolejne ważne dzieło naukowe prof. Wincentego Stysia to: *Drogi postępu wsi. Studium szczegółowe na przykładzie zbiorowości próbnej wsi Husowa*. Książka ta z Postscriptum ukazała się nakładem Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego we Wrocławiu w 1947 r. Stanowiła próbę weryfikacji teorii Malthusa na gruncie polskim. Przyjęte pytanie badawcze brzmiało: co na polskiej wsi wzrasta szybciej, ludność czy środki utrzymania i jakie są perspektywy na przyszłość? [Styś 1947].

Praca ta ma charakter naukowej monografii wsi Husów – rodzinnej miejscowości profesora. Jest to rozprawa wielowątkowa, wykonana ze szczególną sumiennością. Jest to praca cenna dla historii wsi polskiej. Zawiera też obszerny materiał dotyczący procesów ekonomiczno-społecznych zachodzących na wsi. Praca ta ma dużą wartość dla teorii ekonomii. Jest nowym typem monografii wsi, różni się w sposób istotny od monografii prof. Bujaka, m.in. o wątki ekonomiczne. Również podkreślana jest szczegółowość opisu wszystkich stron życia mieszkańców Husowa, a także długość okresu objętego badaniami wynosząca 150 lat. Dla tak długiego okresu Autor scharakteryzował rozwój stosunków ludnościowych, ewolucję ustroju rolnego i przemiany w sposobach gospodarowania realizowanego przez mieszkańców Husowa, w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej. Uwzględnił też problemy dotyczące rozwoju i historii rzemiosła na wsi oraz wymiany między wsią i miastem. Przedstawił drobiazgową analizę problemów ekonomicznych gospodarstw rolnych i mieszkańców wsi na przykładzie roku 1937. W pracy przedstawiono szczegółowe dane liczbowe.

Zasadniczym problemem pracy było przedstawienie rozwoju ludnościowego wsi i rozwoju gospodarczego, zapewniającego środki utrzymania. W efekcie przeprowadzonych badań prof. Styś wykazał, że w okresie lat 1787-1937, produkcja rolna w Husowie zwiększyła się bardziej niż liczba ludności. W czasie tym produkcja rolna przypadająca na 1 mieszkańca wzrosła ponad dwukrotnie. Mimo to, nadal część mieszkańców wsi spożywało za mało produktów spożywczych w stosunku do potrzeb biologicznych organizmu. Stąd widział konieczność wielokierunkowych działań, by przełamać opór prawa malejącego przychodu i osiągać coraz wyższe plony. Oceniając też wielowiekową tradycję gospodarstw rolnych rodzinnych oraz ich zdolność do elastycznego dostosowania się do zmieniających się warunków uznał, że gospodarstwa te nadal będą stanowiły podstawę struktury agrarnej. Dla poprawy efektywności ekonomicznej gospodarstw rolnych przedstawił wizję ustroju rolnego opartego na spółdzielczości. Przedstawił szkic zasad spółdzielczej uprawy ziemi chłopskiej, odpowiadający współczesnej koncepcji upraw zblokowanych.

Książka pt. *Współzależność rozwoju rodziny chłopskiej i jej gospodarstwa* wydana w 1959 r., poświęcona była badaniu wpływu zamożności rodzin chłopskich na rozrodność. Podstawę jej opracowania stanowiły badania ankietowe obejmujące 15000 gospodarstw z 20 wsi Małopolski. Praca ta została zrealizowana samodzielnie przez profesora. Uzyskał tylko jednorazową pomoc ze strony Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, umożliwiającą przeprowadzenie badań metodą ankietową. Jest to praca szczególna, zarówno pod względem szeroko ukazanej problematyki, jak i sposobu podejścia do badanych zagadnień [Styś 1959].

Ważniejsze wnioski wynikające z treści tej pracy to:

- w zamożnych rodzinach chłopskich liczba dzieci jest większa niż w rodzinach ubogich.
- w rodzinach zamożnych pozostaje w rolnictwie znacznie większy procent wychowanych dzieci, niż w rodzinach ubogich,
- wobec tego, że rodziny zamożne mają więcej dzieci, więcej spośród nich pozostaje w rolnictwie do podziału ojcowskiego gospodarstwa; z pokolenia na pokolenie zgłasza się coraz więcej kandydatów; jest to pierwszy bardzo potężny czynnik niwelacji ustroju rolnego, w którym dominują rodzinne gospodarstwa chłopskie,
- w kraju, w którym panuje głód ziemi następuje wielki napór na parcelację wielkich gospodarstw, gdyż ceny ziemi osiągają tak wysoki poziom, że gospodarowanie na wielkich obszarach przestaje być opłacalne,
- w warunkach „głodu ziemi” nabywcą parcelowanych gruntów częściej stają się drobni rolnicy, natomiast w tych krajach, w których nie ma „głodu ziemi”, nabywcą gruntów zwykle stają się rolnicy posiadający duże gospodarstwa.

Osobliwość warsztatu badawczego profesora Wincentego Stysia stanowił interdyscyplinarny charakter Jego prac. Cechą charakterystyczną procedury badawczej profesora była skłonność do analiz typu historyczno-genetycznego przy zachowaniu głównej orientacji ekonomiczno-socjologicznej. Analizował zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze w długim przedziale czasu i z uwzględnieniem szerokiego zakresu uwarunkowań przyczynowo-skutkowych, co pozwalało lepiej określić tendencje i prawidłowości. Dlatego metoda Stysia jest porównywana do systemu filmowania. Prace prof. Stysia opierają się na wnikliwych badaniach empirycznych. Analiza zebranych materiałów miała interdyscyplinarny charakter, zwłaszcza przy opisach historyczno-porównawczych. Do oceny wyników badań szeroko wykorzystywał metody statystyki matematycznej, której tajniki zgłębił gruntownie.

Profesor Styś uważał, że ekonomia jest nauką ilościową. Stąd był przekonany, że zadaniem ekonomii powinno być dążenie do stosowania możliwie najbardziej precyzyjnych narzędzi badawczych i osiąganie jak największej ścisłości, podobnej do tej, jaką dysponują nauki przyrodnicze.

PODSUMOWANIE

Dorobek naukowy profesora Wincentego Stysia stanowił ważny etap w rozwoju nauk ekonomicznych, zwłaszcza ekonomiki rolnictwa, a także kilku innych dyscyplin naukowych. Mimo ogromnych trudności, takich jak wojna i represje polityczne w latach 1949-1956, stworzył dzieła naukowe wnoszące wiele nowych elementów do nauki. Dzieła te mają duże znaczenie historyczne i świadczą o dokonującym się procesie rozwoju nauk. Ale też wiele wniosków i stwierdzeń profesora Stysia zachowuje nadal aktualność, mimo upływu pięćdziesięciu lat od jego śmierci. Stąd warto nimi zainteresować się.

LITERATURA

- Jasiński J. 1986: Twórczość naukowa i publicystyczna Wincentego Stysia na tle jego epoki i nauki współczesnej. [W:] Z Husowa po berła rektorskie. Wincenty Styś – człowiek, uczonec, działacz społeczny. S. Urban (red.). LSW, Warszawa, s. 182-243.
- Ładoński W. 1986: Droga życiowa profesora doktora Wincentego Stysia. [W:] Z Husowa po berła rektorskie. Wincenty Styś – człowiek, uczonec, działacz społeczny. S. Urban (red.). LSW, Warszawa, s. 105-115.
- Styś W. 1931: Na marginesie rozprawy J.G. Triebego: Zehn Jahre polnische Währung. *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*, t. 1, s. 161-170.
- Styś W. 1932: Metryki gruntowe józefińskie i franciszkańskie jako źródła do historii gospodarczej Galicji. *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*, t. 2, s. 57-92.
- Styś W. 1934: Rozdrobnienie gruntów chłopskich w byłym zaborze austriackim od roku 1787 do 1931. Towarzystwo Naukowe we Lwowie.
- Styś W. 1936: Wpływ uprzemysłowienia na ustrój rolny. Towarzystwo Naukowe we Lwowie.
- Styś W. 1947: Drogi postępu gospodarczego wsi. Studium szczegółowe na przykładzie zbiorowości próbnej wsi Husowa. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław.
- Styś W. 1948: Zagadnienia mechanizacji rolnictwa. *Ekonomista*, nr 2, s. 40-64.
- Styś W. 1959: Współzależność rozwoju rodziny chłopskiej i jej gospodarstwa. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe we Wrocławiu.
- Styś W. 1961: Nouveau schema interpretatif au „Tableau economique” de Francois Quesnay. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego*, nr 34.

Stanisław Urban

THE SCIENTIFIC WORK OF PROFESSOR WINCENTY STYŚ

Summary

Article's aim is to remind people of the scientific work of professor Wincenty Styś. Professor Wincenty Styś was born in 1903 and died in 1860. He was a prominent economist, whose area of expertise was agricultural economics. He worked in Lviv and after the war he worked on creating the academic center in Wrocław. Between 1957 and 1959 he was the rector of Wyższa Szkoła Ekonomiczna (University of Economics) in Wrocław. He wrote many scientific works which had a significant impact on the development of economic sciences in Poland. He was one of the main representatives of the Polish agrarianism.

Adres do korespondencji:
prof. dr hab. Stanisław Urban
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarki Żywnościowej
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel. (71) 368 05 08
e-mail: stanislaw.urban@ue.wroc.pl